

ХАРАКТЕРИСТИКА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ ФОРМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

Юрій Васильович ТАРАСЮК,

заслужений юрист України
<https://orcid.org/0000-0001-8352-7120>

Відповідно до статті 47 Конституції України кожен має право на житло, а держава зі свого боку створює умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Сьогодні будівельна галузь займає одне з ключових місць в економіках багатьох держав світу, зокрема її частина у ВВП варіюється від 8 до 16%, а відсоток працюючого населення, яке зайнято у будівельній сфері складає 4-9%. Що ж стосується безпосередньо сфері житлового будівництва, то вона покликана створити всі необхідні умови для того, щоб кожен громадянин мав можливість реалізувати гарантовані їй Конституцією права. Житло завжди було і лишається одним із найважливіших інструментів на шляху досягнення соціальних цілей у суспільстві. Ринок житла тісно інтегрований у всі сфери економічного та соціального життя суспільства і відіграє особливу роль в сучасній економіці. Житлові умови займають важливе місце в системі забезпечення потреб населення [1]. Водночас необхідно відзначити, що забезпечення житлового будівництва в Україні, відображається у відповідних формах, зокрема у правовій, змістом якої є діяльність органів публічної влади з розробки та прийняття нормативно-правових актів. Тобто через вказану форму виражається правотворча (або нормотворча) діяльність.

Правотворчість, зазначає Г.А. Борисов, характеризується, насамперед, як найважливіша організаційно-правова форма реалізації владних повноважень, пов'язана з прийняттям нормативних документів. Автор визначив правотворчість як організаційно-правову форму владної діяльності уповноважених органів і осіб, пов'язану з розробкою і прийняттям нормативних правових актів, заповненням прогалін і офіційною систематизацією законодавства для забезпечення нормативного врегулювання суспільних відносин [2, с. 189]. Н. Ф. Лата, аналізуючи проблематику адміністративно-правового регулювання нормотворчої діяльності органів виконавчої влади, визначила нормотворчість як форму владної діяльності держави, яка спрямована на утворення нормативно-правових актів, що запроваджують, змінюють чи скасовують правові норми чинної юридичної системи [3, с. 17]. Проаналізувавши існуючі наукові думки з цього питання, Н.Ф. Лата дає більш широке тлумачення нормотворчості, визначаючи її як особливу діяльність держави, в особі спеціально уповноважених на це владних суб'єктів, спрямовану на нормативне закріплення суспільних потреб і інтересів та забезпечення належних умов для реалізації прав і свобод громадян та їх ефективного захисту, яка здійснюється шляхом створення системи внутрішньо узгоджених нормативно-правових актів з метою підвищення ефективності регулювання суспільних відносин в Україні [3, с. 18].

У результаті нормативно-правової діяльності відбувається, як зазначалося вище, прийняття нормативно-правових актів – офіційних письмових документів, які приймаються суворо визначеними законом органами і яким встановлюються, змінюються або скасовуються норми права [4, с. 168]. Правовий акт, вказував С. Алексєєв, – це належним чином (мовно-документально) оформлена, зовнішньо виявлена воля держави, її органів, окремих осіб, яка виступає носієм змістовних елементів правової системи – юридичних норм, правоположень практики, індивідуальних приписів, автономних рішень осіб [5, с.191-193]. Нормативно-правові акти, пише К.Г. Волинка, – це комплекс загальнообов'язкових актів правотворчості, виданих органами законодавчої і виконавчої влади у спеціально визначеному порядку за певними процедурами, що містять правила поведінки загального характеру. Нормативно-правові акти видаються органами державної влади лише у певній формі й у рамках компетенції певного правотворчого органу [6, с.122].

Отже, значення нормативно-правової форми у контексті досліджуваної проблематики полягає у тому, що: по-перше, в результаті її здійснення встановлюються формально-визначені, загальні, загальнообов'язкові правила поведінки у сфері житлового будівництва, виконання або неналежне (зокрема порушення) виконання вимог яких тягнє за собою відповідні юридичні наслідки у вигляді виникнення, зміни чи припинення певних правовідносин; по-друге, завдяки їй забезпечується усунення прогалин, колізій та інших недоліків у чинному законодавстві з питань житлового будівництва; по-третє, саме через дану форму діяльності забезпечується систематизація, зокрема кодифікація, законодавства. Тобто за допомогою використання цієї форми держава забезпечує відповідну правову атмосферу, правове поле, де виникають та реалізуються відносини з питань житлового будівництва.

Отже, до ключових особливостей реалізації нормативної форми забезпечення житлового будівництва в Україні слід віднести такі:

– широке коло нормативно-правових актів як централізованого, так і локального характеру, що стосуються житлового будівництва. При цьому важливо відмітити, що специфіка будівельної діяльності обумовлює той факт, що її здійснення регламентується низкою правових актів, які прямо не належать то будівельного законодавства, однак визначають вимоги щодо використання природних ресурсів, забезпечення громадської безпеки та сприяння розвитку відповідних територій. Врахування положень цих законодавчих актів є обов'язком при розробці відповідної будівельної документації та безпосередньому проведенні будівельних робіт;

– нормативно-правова діяльність із забезпечення житлового будівництва має трирівневий характер: загальнодержавний, регіональний та місцевий. Наприклад, це впливає із положень Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», в якому зазначається, що інструментом державного регулювання планування територій є містобудівна документація, яка поділяється на документацію державного, регіонального та місцевого рівнів [7];

– відсутність належного рівня системності та послідовності при розробці нормативно-правових актів з питань будівництва. Зміст нових норма-

тивно-правових актів, досить часто не узгоджується із положеннями вже чинних;

– орієнтованість на узгодження національних норм із європейським стандартами у сфері житлового будівництва.

Список використаних джерел:

1. Піщик О.В. Методи та принципи підвищення забезпечення житлом населення на державному рівні. *Інтелект XXI*. 2017. № 6. С. 76-79.

2. Борисов Г.А. Теория государства и права: учебник. Белгород: изд-во БелГУ, 2007. 292 с.

3. Лата Н.Ф. Адміністративно-правове регулювання нормотворчої діяльності органів виконавчої влади: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київський національний торговельно-економічний університет. К., 2004. 198 с.

4. Юридичні терміни. Тлумачний словник / В.Г. Гончаренко, П.П. Андрушко, Т.П. Базова та ін.; за ред. В.Г. Гончаренка. 2-ге вид., стереотипне. К.: Либідь, 2004. 320 с.

5. Алексеев С.С. Общая теория права. Курс в двух томах. Т. 2. М.: Юрид. лит., 1982. 360 с.

6. Волинка К.Г. Теорія держави і права: навч. посіб. К.: МАУП, 2003. 240 с.

7. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>